

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4.- koruny.
 Na pol roka --- 2.- "
 Na štvrt' roka --- 1.- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Za vydanie zodpovedný
 JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
 sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Aj priemyselné články treba maximovať.

Napísal: Karol Huszár, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany volebného okresu šárvárskeho.

Prirodzeným následkom svetovej vojny je istého stupňa drahota. Menej je dorábajúcich a pracujúcich rúk, následkom zvýšenia robotníckej mzdy zdražela cena dorábania jednotlivých článkov. Pomerne najmenej zdražela cena zrna potrebného ku chlebu. Vláda na čase postarala sa o to, aby pšenica, raž, ovos, jačmeň, kukurica nemohly byť upotrebované ku prevádzaniu úžery. Ba smelo môžem povedať, že cena, akú za zrnové plodiny žiadať možno, tak nízko je ustálená, že ona v žiadnom pomere nestojí s rapídne zvyšujúcimi sa trovami ich dorábania.

Denná mzda robotníkov, ceny lichvy, priemyselných článkov hrozne poskočily a oproti tomu cena pšenice, raže, jačmeňa, ovsa, kukurice len nepatrne je zvýšená. Ponevác tieto zrnové rastliny najhlavnejším prameňom sú zárobku a vyžitia malých hospodárov Uhorska, preto táto hospodárska trieda nesmierne obete donáša, aby celé obyvateľstvo Uhorska zaopatrené bolo potrebnými potravinami. Nariadenie vlády hospodárov prekáža v tom, aby pri krvopotnom dorábaní plodín ku väčšiemu osahu prišli. Hospodár za jeho plodiny nesmie väčšie ceny žiadať, ako je to vopred ustálené. Nariadenie vlády, zostavené pri zelenom stole, nebere ohľad na to, jak veľkým a kolkonásobným nehodám prípadne vystavený je každý hospodár. Suchota, povodne, búrky, ľadovec, požiare,

hmyz rastliny kynožiaci, dúl lichvy sú neúprosni nepriatelia poľného hospodárstva, k tomu prídde nedostatok a veľká mzda čelade a vôbec poľnohospodárskej pracovnej sily. Malým hospodárom srekvirovali lichvu a včul ani za drahé peniaze nemôžu si druhú zadovážiť. Jedon-druhý hospodár má snáď na pohotove kolko-toľko drobných peňazí, okolo domu a v hospodárstve ale chýba mu všeličo; treba dom a pobočné stavania opraviť, hospodárske zariadenie doplniť, pre nesmiernu drahotu každého druhu článkov ale, nemôže si ani to najpotrebnejšie zadovážiť.

Nielen poľnohospodárskej triede, lež aj celému obyvateľstvu krajiny veľké nebezpečie brozí pre zcela neodôvodnené zdraženie priemyselných článkov.

Topánky, čižmy, kabát, nohavice, širák, bielizeň, voz, šíry, chomúty, motyka, kosa, nástroje, olej, lieh v priemysle potrebný, benzín, kolomaž, umelé hnojivo, hospodárske stroje, mydlo, mäsité dôroby natoľko zdražely, že to neni viac ku vydržaniu. Topánky, aké dôstojníci z vojenských skladov dostávajú po 26 korunách (pričom štát na ne nedopláca), civilisti predavačovi vo sklepe platiť musia najmenej 60 korun. Túto nesmiernu drahotu každý cíti po celej krajine, najviacej ale rodiny požehnané početnými dietkami. Čo si počne ubohá matka, ktorej muž je alebo snáď už aj padol na bojiskách? Z tej malej válečnej podpory, jestli ju dostane z milosti notára, ubohým deťom svojim nevládze ani odev, ani obuv kúpiť, bo je to celý kapitál, čo predavači pýtajú za kabát, za kus látky ako pavučina, za kus kože na podošvy alebo na krpce. Zimu máme takmer

predo dvermi a veru tisíce a tisíce detí polonahé a bosé budú musieť chodiť pre neznesiteľnú drahotu. Pod touto drahotou v prvom rade nevyslovne trpia poľní hospodári. Kdekoľvek sa o dajaký v hospodárstve potrebný článok obzrú, všade ich šhubú a zdierajú.

Preto je to veľká nespravodlivosť zo stránky štátu, že zvlášte malých hospodárov nepodporuje, ba im prekáža, aby zo svojej mozolnej práce dosiahli väčšieho osuhu, kdežto všelijakí priemyselni rytieri, fabriky, banky, úžernícki sprostredkujúci kupci zcela slobodne môžu prevádzať ich hnusné remeslo.

Keď treba platiť daň, vtedy hneď najdú malého hospodára. Keď potrebujú vojakov, do posledného chlapa, čo rovno stojí na nohách, vyprázdnia celú dedinu. V strelných zákopách sú sami poľní hospodári a poľnohospodárski robotníci. Keď sa ale o to jedná, aby aj ich dakto bránil. vtedy na nich nikto nemyslí. Nuž my ich chceme obrániť! Trpeli sme, zakiaľ sme mohli, včul ale nesmieme ďalej mlčať. Pevným hlasom, aby nás čuli po celej krajine, vydáme ľudu naše heslo v tom očakávaní, že múdreho smýšľania, triezvy, pracovitý poľnohospodársky ľud celej krajiny, spolu s nami rozhodne a neohrozene žiadať bude od vlády:

Bezodkladné maximovanie priemyselných článkov.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Kresťanská ľudová strana snemová v utorok 8. augusta vo vlastnom kruhu vydržovala poradu, ktorej predsedal skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy. Po zahájení porady prečítaný bol veľého obsahu list, akým kresťanská ľudová strana odpovedala na dopis, ktorý v mene utvorenej novej neodvislej strany upravil na ňu gróf Michal Károlyi. Krajinský vyslanec Alexander Simonyi-Semadam zatým označil stanovisko, aké považne zákonných návrhov o nových daniach, zaujíma výbor spojenej opozície. Vyslanci kresťanskej ľudovej strany, po dôkladnom pretriasaní návrhov o nových daniach a stanoviska výboru spojenej opozície, prešli do kruhu spojenej neodvislej strany, kde sa súčasťnili na spoločnej porade opozicionálnych stránok

Kresťanská ľudová strana v práci.

Proti úžerníkom krajiny.

Po celej krajine ozývajú sa ponosy, že vláda zcela nečinne a ľahostajne hľadá na úžeru, páchanú s prie-

myselnými článkami. Najhlavnejším prameňom dôchodkov a príjmov krajinského obyvateľstva sú články poľnohospodárske a tieto maximovala vláda, dorábateľom a predavačom priemyselných článkov ale ponechala slobodnú ruku. Takto povstala neobmedzená úžera, ktorá katastrofálne ubíja najširšie vrstvy obyvateľstva. Kartelly kože, umelého hnojiva, železného tovaru, kamenného uhlia, liehu, tkanín, papiera, ceny ich článkov zvyšovať, predávať ich môžu tak draho, ako sa im líbi. Predavači topánok a číziem, fabrikanti strojov, súkna, predavači šiat, mydla, sviec slobodne smú garazdovať. Čokoľvek predá hospodár, všetko má maximované fix ceny, čo ale on potrebuje a chce si kúpiť, to dostane len za ceny najnestydatejšej úžery. Kresťanská ľudová strana v krajinskom sneme už opätne poukázala na to, jak ohromné summy zarobily jednotlivé banky a priemyselné podniky počas terajšej vojny. Aby tieto, s obrovským osohom pracujúce banky a priemyselné podniky náležite a spravodlivo byly odanené, to kresťanská ľudová strana tiež súrne a dôrazne žiada od vlády, ačpráve k vyplneniu tejto žiadosti nemá veľkých výhľadov. Teraz ale kresťanská ľudová strana v parlamente vystúpi s novým zákonným návrhom a od vlády žiada dôrazne: *aby najpotrebnejších priemyselných článkov a k ich dorobeniu potrebnej surovej látky ceny vrchnostou ustálené byly.*

Karol Huszár, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu šárvárskeho, na toto poťažný návrh zaznačil v parlamente do knihy návrhov a predsedníctvo snemovne podistým už najbližšie ustanoví deň k odôvodneniu tohoto návrhu. V odborných kruhoch aj s najväčšou zvedavosťou čakajú na to, aké stanovisko zaujme v tejto záležitosti ministerstvo obchodu. Odhodlaným a múdрым nariadením vlády, *veľmi mnoho dalo by sa docieľiť k utlačeníu nestydatej priemyselnej úžery.*

Z krajinského zákonodarstva.

Po žatevných prázdninách krajinskí vyslanci v stredu 9. augusta vydržovali prvé zasadnutie, v ktorom pred denným poriadkom gróf Michal Károlyi vysvetlil program novoutvorenej neodvislej strany a od vlády žiadal osvedčenie, či Sedmohradsko dostatočne zabezpečené je proti prípadnému vtrhnutiu zo stránky Rumunska. Po ubezpečujúcej odpovedi ministrapredsedu nasledovalo pojednávanie daňových návrhov.

Vo štvrtok 10. aug. na dennom poriadku bolo pokračovanie vo všeobecnom pojednávaní návrhov zákona o dôchodkovej, majetkovej a zárobkovej dani III. triedy. V tomto zasadnutí v mene kresťanskej ľudovej strany krajinský vyslanec Alexander Simonyi Semadam hlboko odôvodnenou rečou žiadal, aby každý rovnako a spravodlivo platil daň, aby odanení boli účastinári, kapitalisti, bankári a aby zpod odanenia nikto a pod žiadnou podmienkou nebol oslobodený. V pojednávaniach návrhu daňového pokračovalo sa aj 11. a 12. augusta, pričom zasadnutia snemovne na osem dní byly odročené.

Politický chýrnik.

Bethmann Hollweg, nemecký ríšsky kancellár, a **Jagow**, nemecký štátny sekretár zahraničia, 11. augusta ráno prišli do Viedne, boli na výsluchu u jeho veličenstva kráľa a s uhorsko-rakúskym spoločným ministrom zahraničia vydržovali poradu, na ktorej prítomný bol aj ministerpredseda Uhorska.

Zo zahraničia.

Rumunsko na pravej ceste.

Preto najnovších správ Rumunsko rozhodne odvrhlo žiadosť Ruska, aby dovolilo ruské čaty z Bessarábie cez územie Rumunska prevážať na Balkán proti Bulharsku.

Ruský cár v Černovicich.

Zcela potajomne prišiel do Černovic ruský cár. Obyvateľstvu mesta pod pokutou smrti bolo zakázané vyjsť na ulicu, opustiť bydlisko alebo odokryť na tmavo zastreté okná. Po krátkom pobyte ruský cár v zatvorenom automobile odcestoval na jeho hlavný válečný stán.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom. Na fronte následníka trónu, arcikniežaťa Karola Franca Jozefa na území horného toku Prutha naše čaty pokračujú vo víťaznom napredovaní. Hlavné veliteľstvo ruskej bojovnej sily opravde samovraždu pácha s jeho čatami, keď v tak hroznej presile ženie ich do boja proti hrdinským čatám uhorsko-rakúskym a nemeckým a to bez všetkého zdaru. Bo keď aj ruská presila v tieto dni bez boja vťiahla do Stanislavy a obsadila Delatyn a Tysmienicu, to nemá žiadnej strategickú významnosť a hrdinským čatám našim zavdalo len k tomu príležitosti, aby cieľom vyrovnania frontu vťiahly do vopred vyznačených im nových, náležite opevnených posícií. V Bukovine, od výšiny Capul na sever, Rusov sme zahnali. Na Hindenburgovom fronte vo Volhynii priestory pred všetkými našimi posíciami pokrývajú kopece ruských mŕtvol.

Vojna proti Talianom. Uhorsko-rakúske čaty zo strategických príčin opustily docela porúchané gorické predmostie a vytiahly z rozstrieľaného, na rúmy zničného mesta Gorice a po odrazení talianskych útokov na Doberdovskú planinu, opravenie nových posícií previedly nepriateľom nepomýlené. Pri odrazení útoku proti Doberdovskej planine, naše čaty zajaly 4100 Talianov. Z príležitosti vtrhnutia nepriateľa do gorického predmostia, 6 našich kanónov nebolo možno odstrániť.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Na fronte Somme pri Verdune offenzíva Francúzov a Angličanov proti hrdinským čatám nemeckým zcela sa rozpadla. Francúzske vojenské vodcovstvo už vydalo rozkaz na úplné vyprázdnenie Verduna.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angli-

čanom. Turecké čaty zpätzaujaly opevnené mestá Muš a Bitlis a na celom kaukazskom fronte víťazne prenasledujú Rusov. V Bitke pri Kattija v Egypte turecké čaty zničily jedon celý jazdecký pluk anglický.

Položenie na Balkáne. Preto bulharských úradných správ, opakujúce sa srážky s francúzskymi a anglickými predstrážami pri Salonikách, končia sa s víťazstvom bulharských, nemeckých a prípadne uhorsko-rakúskych predstráž.

Vojna na mori a v povetrí. Viac rojov nemeckých morských vzducholodí v minulem týždni jedno za druhým dva razy napadlo Angliecko a od Northumberlandu nadol až po Norfolk na priemyselné osady vojenského významu s viditeľným zdarom hodilo početné bomby.

Uhorsko-rakúski námorní letúni, počtom 21, v noci z 9. na 10. augusta nepočtené bomby hodili na nádražie, arsenál a na vojenské osady v Benátkach. Na viac stranách mesta vypukol oheň.

Uhorsko-rakúske a nemecké podmorské lode potopily viac talianskych, francúzskych a anglických parníkov.

Hospodárska akcia osvieteného pána biskupa košického.

Dr. August *Fischer-Colbrie*, osvietený pán biskup košický, v poslednom obežníku cirkevnom velebné duchovenstvo svojho biskupstva vyzýva ku zvláštnej akcii hospodárskej.

Nové daňové zákonné návrhy neobsahujú pre nás nič nového; všetci vieme — hovorí osvietený pán biskup v svojom obežníku — že krajinská správa obrovské válečné trovy, úroky a splácanie válečnej požičky zaokrývať vie len novými daňami. Aby ale krajina a náš ľud pod tymito neznesiteľnými ťarchami celkom neupadli, už veľ treba nám rozmýšľať nad tým: ako by sme zväčšili dôchodky krajiny a ľudu a zväčšili ich schopnosť ku znášaniu nových ťarch. Viac očí viacej vidí, velebné duchovenstvo aj pri zaoberaní sa s touto do života hlboko siahajúcou otázkou na každý pád príde len na zdravé myšlienky. K tomuto tým viacej povolané je velebné duchovenstvo, bo na nepočtených miestach len ono zastupuje hlavné školy odbavivšiu vyššiu inteligenciu, bo zväčša i samo zaoberá sa s prevádzaním hospodárstva a ponevác tisícero príležitostí má, aby náležite poznalo hospodárske pomery nášeho ľudu. Dobré viem, že počas trvajúcej vojny nie veľmi dajú sa prevádzať hospodárske reformy. Bár ale snád ku uskutočneniu takýchto reformí terajšia doba nie veľmi sa hodí, predsa rozmýšľať, rokovať, plány robiť o tom, nikdy neni za včasu. Prosím preto velebných pánov duchovných, ktorí s touto otázkou dôkladnejšie sa už zaoberali, aby v najbližších distrikтуálnych jasných poradiach predostreli ich náhľady. Bez toho, že bych ku pretriasaniu tejto otázky v distrikтуálnych poradiach podal chcel viazajúci program, za dobré uzná-

vam vyzdvihnúť jednotlivé zvláštne otázky: 1. Zväčšovanie úrody. Naším poľným hospodárom ku príkladu na oči vyhadzujú, že na poli málo dorábajú. (Na príklad žita urodí sa na jednom hektáre: v Dánsku 27·6 mc., v Belgicku 24·1 mc., v Nemecku 20·2 mc., v Norvéгии 16·6 mc., v Rakúsku 13·3 mc., v Uhorsku 12·29 mc.) Čo treba poduť ku zvýšeniu poľnej úrody u nás? — 2. Dochovávanie lichvy. — 3. Hospodárske pobočné dôchodky, totižto z včelárstva, z pestovania hodobavných húseníc (roku 1913. z Uhorska za čisto hodobavný tovar cudzozemsku platili 26,323.000 korún, za polhodobavný tovar 20,807.000 korún — a to našim nepriateľom Francúzom a Talianom. Či by týchto 47 millionov nebolo možno ročite podržať v Uhorsku?). — 4. Otázky alkoholizmu, hospodárska čiastka; čo by bolo, keby sme zemiaky a jačmeň potrebovali ku krmeniu miesto toho, že z nich pálime lieh alebo varíme pivo? — 5. Prednosti sdružovania sa tým cieľom, aby z toho osov mal aj ľud produktívne hospodárske práce prevádzajúci. Tieto body nemajú síce za program slúžiť ku spomenutým poradám, predsa ale ich pretriasanie hodí sa ku prevedeniu všeobecne osožnej hospodárskej akcie.

Mama mia!

Začalo svitať. Pušky umĺkly. Na bojišti San Michele za pol hodiny oddychovali si naši chlapi, len pozorovači hľadeli bystrým okom cez strelné diery zákop. Razom špatne začaly hvízdať guľky, honvéd-pozorovač vyvaluje jeho ospalé oči a zcela začudovaný oznamuje:

— Taliani s revolverom v ruke utekajú medzi drôtovými prekážkami, na toho strieľajú.

Sotva zakončil svoje oznámenie, do zákopy vrátil sa zadychčaný Talian, honvédi vykrútili mu z ruky revolver a postavili ho na nohy. Chlapák strednej výšky, s malými fúzami, falošne blýskavými očami, triasol sa na celom tele. Od strachu valil sa z neho pot, ako z dajakého žriedla. Razom kľakol si na zem a dal sa modliť. Pribehol k nám z tretej obrannej čiary Talianov, mysleli sme, že pod klobúkom nemá všetko v poriadku.

— Madonna, Madonna — hovoril jedno za druhým a prosiacim okom hľadel na honvédov. Odviedli ho ku veliteľstvu pluku. Tu prišiel k sebe. Postavil sa strmo a chcel ukázať, že vie byť aj hrdý a pyšný, hneď ale zas do nôh mu klesla zmužilosť, spustil sa na kolená, dal sa prežehnávať a zas len spomínal Madonna, Madonna... Nechcel ani jesť, ani piť. Rozpovedal, že ho nadchnul svätý Duch, aby utiekol k honvédom. Tlumočník sa ho pýtal:

— Myslíte už konečne na pokoj, chcete ísť ku vašim rodinám?

Na to Talian začal nariekať a kričať vospustsveta:

— Mama mia! Mama mia! — Rozpovedal, že bol učiteľom v meste Udine, že sa pred pol rokom oženil a že na bojišti San Michele padli mu dvaja bratia, za každým slovom ale opakoval Mama mia! Mama mia!

Po poslednom výpade honvédi tohoto dôstojníka a asi päťdesiat talianskych vojakov hnali za front. Taliani jedon za druhým vystupovali z radu, objímali honvédov, bozkávali im ruky, pri čom pokorne opakovali: amico honvedo, amico honvedo.

Čo robia naši honvédi, keď ich Taliani bozkávajú? Odsotia ich od seba a každý povie:

— Je to hnusná nácia...!

Pacujme pšenicu pred siatim.

Pšenicu neslobodno zasíť, kým ju nepacujeme. Lenže aj toto pacovanie prevádzajú rozličným a nie vždy rovnakým výsledkom majúcim spôsobom.

Dobré a zdarné pokračovanie je nasledovné:

Do suda, ktorý má len jedno dno, nalejeme 100 litrov obyčajnej vody zo studne a v nej roztopíme 1/2 kgr. modrého kamenčeka (svetlý kamenček, rézgálic). Jestli modrý kamenček len jednoducho vsypeme do vody, tak sa usadí na dno suda a jedna čiastka ešte aj o tri hodiny nebude roztopená, zvlášte jestli modrý kamenček pozostával z väčších kúskov. Preto vodu treba ustavične miešať. Aby sme tejto zdĺhavej práci vyhli, modrý kamenček vsypeme do vrecúška, ktoré ušijeme z vreca na otruby, na vrch suda preložíme palicu, na ktorú vrecúško tak priviažeme povrázkom, aby sa celé ponorilo do vody. Takto sa modrý kamenček veľmi chytro rozpustí a vodu ani nemusíme miešať.

Dva vrbové koše s ušami, ktoré ale nesmú byť väčšie od otvoru suda, vyfutrujeme plátnom z vreca alebo zo starej voznej plachty a keď je modrý kamenček už roztopený, vtedy sa prichytíme ku pacovaniu pšenice, a síce nasledovným spôsobom:

Do jedného koša nasypeme asi 10—15 litrov cudennej pšenice a jeden pomocník, držiak v rukách dve uši koša, kôš ponori do roztoku modrého kamenčeka tak, aby kraj koša na niekoľko prstov vyčnieval z vody, ale v koši nachodiace sa zrno aby celkom bolo vo vode. Teraz si gazda vysúka rukávy, zrno pod vodou tre rukami, aby sa roztok svetlého kamenčeka dostal aj medzi spomenutú už srst jedného konca pšenice. Potom kôš celkom ponoríme pod vodu a rukou udierame na zrno. Vtedy všetka smet, mĺkve, daromné zrná a kusy sneti vyjdú na povrch vody, odkiaľ ich volákym starým sitkom soberieme.

Teraz kôš zdvihneme, za čas ho síkmo držíme na kraji suda, aby voda čo zväčša vytiekla z neho, potom ho ale položíme na dve polená, ktoré sme si už vopred prichystali ku sudu. Vezmeme druhý kôš a celkom tak pokračujeme s ním, ako s predošlým. Kým sa s druhým košom zaoberáme, zatiaľ z prvého koša roztok vykvapká a zrno na úslni tenko rozhrneme na jednu plachtu. Takto zamieňajúc dva koše, za pol dňa všetko zrno na siatie môžeme očistiť od sneti. Na plachte rozhrnuté zrno je už o hodinu také suché, že ho smelo môžeme dať do vriec. Kto takto pacuje svoje zrno na siatie, ten iste zkusí, že v siatine nebude mať sneti.

Modrý kamenček je silná otrava a jestli vsiakne do zrna, tak zničí nielen sneť, lež aj samé zrno.

Ku tomu, aby čierny prach sneti zahynul, je veľmi málo svetlého kamenčka potrebné a takto je celkom dosť, keď do 100 litrov vody dáme $\frac{1}{2}$ kilogr. svetlého kamenčka. Tolkéto množstvo sneť už zničí a zrnu, jestli sme dobre pacovali, nepoškodí.

Vybranie hydiny na chovanie.

Každá práca je len vtedy dokonalá, jestli jej začiatok bol dobrý. Toto pravda stojí aj o chove hydiny, bo veď od zlých zvierat nemožno čakať dobrého osohu. Chov hydiny sa vyplatí len tak, jestli ku pr. sliepky dobre nesú, jestli sú vajcia ťažké, jestli sliepky začnú niesť v takom čase, keď sa vajcia dobre dajú zpeňažiť, jestli hydina má primeranú váhu a dobré mäso a jestli sa kurenice dobre vyvíňujú.

Veľmi všeobecne môžeme hovoriť o hydine, ktorá dobre nesie a o hydine, ktorá má dobré mäso. Gazda, ktorý býva v blízkosti veľkého mesta, nedrží takú fajtu hydiny, ktorá sa chová viac pre mäso, kdežto taký gazda, ktorý býva ďalej od mesta a železnice, nech chová také fajty, ktoré sa držia hlavne pre vajcia. Sliepky nech znesú do roka 120—150 vajec a nech vážia poltrefa alebo tri kilogramy. Takéto sliepky budeme mať tak, keď drobné sliepky budeme križovať s kohútami, ktorí pochodia od ťažkých a dobre nesúcich sliepok. Týmto križovaním váha sliepok môže sa zlepšiť istotne, ale už zlepšenie ich nosnosti, to záleží od usilovnosti a rozumnosti gazdu.

Každý gazda nech o každej svojej sliepke ustáli, že ktorá koľko vajec znesie cez rok. Toto možno ustáliť pomocou takých koterčov, do ktorých sliepky aj samé vojdú, ale už von dostať bez gazdovej pomoci sa nemôžu. Takto sa potom ľahko môžeme presvedčiť, že ktorá sliepka koľko vajec znesie do roka a na chovanie necháme len tie sliepky, ktoré znesú najviac vajec do roka a len z vajec takýchto sliepok dochovávame kurenice.

Sliepky alebo aj inú hydinu na chovanie vyberáme v jaseňi. Na chovanie necháme len úplne vyvinutú, telesne bezvadnú, zdravú a od dobre nesúcich rodičov pochodiacu hydinu. Hydinu s úzkymi prsami a tenkým, ploškým telom nechajme na plemeno. Hydinu na plemeno vychovajme si z tej, ktorá sa vyľahla od februára do apríla, ueskoršie vyľahnutú hydinu zarežeme alebo predajme na mäso.

Na nesenie vajec a na plemeno najlepšia je dvojročná hydina. Že koľko sliepok (busí, kačie atď.) môžeme držať pri jednom kohútovi (gunárovi, káčerovi atď.), to záleží od veku a súčnosti samca. Pri mladých alebo starých kohútoch možno držať 5—9 sliepok, pri kohútoch, ktorí sú v úplnej sile, možno nechať 12—20 sliepok. Jednému káčerovi nechajme 4—5 kačíc, pre 2—4 husy držíme jedného gunára a pri jednom moriakovi môžeme mať 5—6 moriek.

Akonáhle sliepky začnú niesť prvé vajcia, od každej sliepky osobite odložíme 8—10 vajec. Tieto vajcia podsypeme pod kvočku, alebo ich vložíme do stroja na liahnutie, na siedmy deň pri lampe sa presvedčíme, že či sa z vajec vyľahnu kurenice. Táto próba nám povie, že z vajec ktorej sliepky vyľahne sa najviac kurenice. Príčina toho, že sa kurenice vo vajciach nezaviažu, môže byť pravda aj v kohútovi. Takéhoto kokúta odstráňme zo dvora a preto je dobre nechať si vždy aj v zásobe kohúta.

Hindenburg, nový hlavný veliteľ.

CHYRNIK.

Z biskupstva spišského. Za direktora spišskej diecesánskej kancelárie vymenovaný je opát-kanonik dr. Ján Stukner, pri podržaní úradu diecesánskeho škôldozorstva. Novovysvätený kňaz Jozef Tomanóczy stal sa aktuárom diecesánskeho úradu a biskupským dvorným kaplánom. Jozef Jostyák z Bobrova za kaplána preložený je do Smižian. Markušovský kaplán Pavel Pobeha narukoval k vojenskej kňazskej službe.

Vojenské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ na-

riadil, aby Štefanovi Marcusovi, nadporučíkovi 85. pešieho pluku, Albertovi Görgeymu, nadporučíkovi delostreleckému, rodákovi z Toporca, Eugenovi Zipserovi, poručíkovi 67. peš. pluku, a Jozefovi Kovrigovi, poručíkovi 85. peš. pluku, na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie. — Viktor Podhorszky, nadporučík 15. honvédskeho pluku, professor telocvičby na levočskej reálke, na znak zvláštneho uznania hrdinských služieb, dostal zlatý korunný záslužný kríž. — Levočský policajt Štefan Lux, firer 67. pešieho pluku, za svoju hrdinskosť vyznačený bol medaillou hrdinskosti. — Michal Velebér, honvéd košického 9. honv. peš. pluku, dostal bronzovú medailu hrdinskosti.

Za šárišské válečné siroty. Z Prešova oznamujú: Predseda sirotského súdu šárišskej stolice a súkromný professor dr. Albert Márjássy zaviedli sbierku pre šárišské válečné siroty. Doteraz došlo na ten cieľ do šárišskej sirotskej kassy 11.900 korún. Prešovský osvietený pán biskup dr. Št. Novák prispel k tomu obnosu 500, prešovská gr.-kat. kapitula ale 300 korunami.

Ušiel z ruského válečného zajatia. Jozef Oravec, strojník kěžmarskej Glesingerovej parnej pily, pri oddaní Przemyslu dostal sa do ruského Zajatia. Viezli ho za tri týždne cez celé Rusko a cez jednu malú čiastku Sibírie ku Turkestánu, kde ho konečne vysadili pri perskej hranici. Len krátky čas bol ale tam, bo už 9. mája r. 1915. ušiel s dvoma kamarátmi do Perska. Po mnohých trápeniach a nedostatkoch cez Mezopotámiu, Malú Asiu, Carihrad, Belehrad v tieto dni konečne dostal sa do Kéžmarku, kde si s dovolením košickej vojenskej vrchnosti, u ktorej sa zaraz hlásil, za istý čas oddýchne. V Persku ako poddôstojník za istý čas bojoval s Turkami oproti Rusom.

Hrdinská smrť. Vyšnoružbašský rim.-kat. učiteľ Vilhelm Wengritzky, kaprál 9. honv. peš. pluku, brat spišského biskupského sekretára. 19. júla hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti. — Z Prešova oznamujú: Šimon Prekov, gymnasiálny žiak VIII. triedy, dobrovoľník-kaprál 9. honv. pešieho pluku, a Aladár Groboly, bývalý žiak prešovskej učiteľskej pripravovne, kadét 9. honv. peš. pluku, hrdinskou smrťou zomreli na severnom bojišti. — Ján Stadler z Poprádu 11. júna padol v bojoch pri Strype v 20. roku života svojho. — Ján Róth z 9. honv. peš. pluku, rodák zo spišského Ondrišľa, následkom choroby, nadobudnutej na bojišti, 17. mája v rezervnej nemocnici v Kovelu zomrel.

Vojenské vyznačenie. Georg Rades, majór 85. pešieho pluku, vyznačený bol rádom železnej koruny tretej triedy. — Bušovský okresný notár Karol Bobula, poručík 2. bosenského pluku, ktorého už v karpátskych bojoch vyznačili so striebornou medaillou hrdinskosti, za svoju hrdinskosť, preukázanú proti nepriateľovi, teraz dostal odznak «Signum Laudis». — Maximiliánovi Hirschfeldovi, poručíkovi 69. peš. pluku, znovu na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie.

V rožňavskej diecési na obec «Máriafalva», vystaviť sa majúcu v Karpátoch, sossbierali 3503 korún.

Odsúdení dráči. Policajný kapitanát I. okr. hlavného mesta Budapešti hostinského Jána Pásneckera (Hidegkuti-ut 20.) preto, že za porciu pečenej bravčoviny pýtal 5 korún, odsúdil na 50 korún peňažnej pokuty. — Tri aradske kofy v okolitých dedinách poskupovaly chlieb, ktorý vpašovali do mesta a tam pečene chleba, za ktoré ony platily po 3 koruny, predávaly po 9 korún. Policia odsúdila ich každú na 15 dní zavretia. — V Koložvári kofu, ktorá vajcia namiesto 14 hal. predávala po 22 hal., policia odsúdila na 10 dní zavretia a na 100 korún peňažnej pokuty; kofu, ktorá za 8 dekagrammov cibule pýtala 16 halierov, odsúdili na 15 dní zavretia a na 200 korún peňažnej pokuty; gazdinú, ktorá liter mlieka od byvolice namiesto 56, predávala po 76 haliroch, policia odsúdila na 15 dní zavretia a jednu ženskú, ktorá sliedky namiesto 5, predávala po 8 korún, policia odsúdila na 10 dní zavretia a na 100 kor. peňažnej pokuty. — Istá žena zo Szigetmonostoru v Budapešti po 26 hal. predala košík vajec, ktoré všetky byly zkazené. Odsúdili ju na mesiac zavretia a na 120 korún peňažnej pokuty. Keď sa jej sudca spýtal, či je spokojná s výrokom, odpovedala, že s tým zavretím by sa ešte ako-tak spriatelila, ale už tých 120 korún, to jej je vraj trochu — primnoho.

Frešká pod vakovkou. Z Levoče píšú, že v levočskom bývalom kláštore Františkánov, totiž v starom budovisku gymnásia, pod vakovkou našli zaujímavé nástenné obrazy z 15. stoloetia. Obrazy sú vzaté z dejín Starého a Nového Zákona.

Hrdinskosť prešovského domáceho pluku. Z Prešova oznamujú: Z tej príležitosti, že prešovský 67. spoločný peší pluk pri Novom Počajewe v najhroznejšom ohni hrdinsky odbil mnohonásobné hromadné nápady Rusov, telegrafične pozdravil pluk prešovský mešťanosta Jozef Faragó a prosil veliteľstvo pluku, aby to na vedomie bolo dané i mužstvu. Veliteľ pluku Ernest Dobiliczky poďakoval sa za pozdravenie a vyslovil sa, že pluk, ktorý sa i pri Sane, v karpátskych bojoch, v cebravskej bitke hrdinsky držal, usilovať sa bude aj na budúce, aby svojmu dobrému chýru zodpovedne, novšími vavrínami ozdobil a k víťazstvu priviedol svoju zástavu,

Z ruského válečného zajatia. Anton Kosztelník, bývalý vyšno-lapšanský a terajší čomatelský učiteľ, vo svojej 1. júna písanej a 18. júla došlej karotke píše spišsko-richvaldskému duchovnému: Zdraví sme. Z Ufy šli sme 8. mája na lodi do Birsku, kde nás pridělili k poľným prácam. Je tu 30 stupňov tepla. Výtečné povetrie. Ja som s Ruttkaym u jedného gazdu, je nás tu v obci sedem zajatcov. Prosím vždy mi písať na starú adresu do Ufy. — Karol Gyulafy, učiteľ v Kubachoch, z Paratski-Savodu 16. júna datovanú karotku poslal do Spišskej Novej Vsi.

Svojho syna pochoval na bojišti. Syn rumského veľkostatkára Juliusa Horvátha padol na severnom bojišti. Hrdinskou smrťou zomrelého mládenca pochoval tam na bojišti jeho vlastný otec, ktorý slúži v tom istom honvédskom pluku.

Písal kapitán, ktorého už od dávna držali za mrtvého. O Jozefovi Simonovicsovi, kapitánovi 85. pešieho pluku, ešte na počiatku vojny písali z bojišta, že padol. Jeho manželka dostávala už aj vdovskú pensiu, keď nedávno dostala od neho karotku, že je v ruskom zajatí, kde sa vyliečil z ťažkého poranenia. V jednej bitke dostal guľku do brucha, následkom čoho bez seba ostal ležať na bojišti a tak mysleli, že je mrtvý. — Manželka honvéda Jozefa Dörnera ešte v júni lanského roku dostala tú smutnú zvesť z bojišta, že jej manžel hrdinskou smrťou zomrel za vlasť. Teraz po 13. mesiacoch dostala od svojho muža 20. januára písanú karotku, že je zajatý v Rusku.

Zunovali vojenský život. Ján Puška, cigán z Jagloviec, 20. júla s dvoma cigánmi-kamarátmi ušiel od vojska a v Margicanoch a v Jaglovciach rekviroval husy. Gelnickí žandári chytili všetkých troch práve vtedy, keď sa hostili tými ukradnutými husmi a zaviedli ich ku košickému vojenskému súdu.

Samovražda vojenského uprchlíka. Landšturmista Jakub Huzsik z Mateoviec dostal žatevný urlaub, ktorý vypršal 8. júla. V ten deň mal zase narukovať, nemohol sa ale k tomu odhodlať a vláčil sa ešte niekoľko dní po dome. Keď počul, že ho žandári hľadajú, 16. júla obesil sa v jednej stodole zo strachu pred pokutou.

Po 19. mesiacoch sa hlásil. Veľká radosť stihla debrecínskeho občana Valentína Katonu, ktorého syn pred 19 mesiacmi zmiznul na bojišti a odvtedy nebolo o ňom chýru. V tieto dni dostal od syna list, v ktorom mu oznamuje, že sa dostal do ruského zajatia a že je zdravý. List bol datovaný ešte v januári.

V ruskom zajatí. Ladislav Lukács, kadét 10. honvédskeho pešieho pluku, syn hl. kontrollóra levočského berného úradu a Gustav Scherffel, kadét 9. honv. pešieho pluku, rodák zo Spišskej Novej Vsi, v júni dostali sa do ruského zajatia.

Ohlásil sa, ktorého už mali za mrtvého. Marek Réczek, roľník z obce Kislippa, pri odovzdaní Przemyslu dostal sa do ruského zajatia a odvtedy nedal o sebe znak života. Manželka a deti ho už oplakávaly ako mrtvého. V tieto dni prišla konečne 30. januára datovaná karotka, v ktorej píše, že je v Sibírii a že je zdravý.

Kostolný zlodej v Orave. V Ljesku, v Čimhovej a v Hladovke 26. júna doteraz neznámy zlodej vlámал sa do kostola a vykradol kostolné schránky.

Hrom udrel 10. júla večer do jednej samotnej stodoly vo Vybornej (Spiš), ktorá aj zhorela.

Proti pohrabínám. V Bavorsku zakázali pohrabiny pod farchou pokuty.

Po desiatich mesiacoch prišla od neho prvá karotka. Od hafčanského (Spiš) gazdu Ondreja Grivalského, pešiaka 67. spol. pluku, ktorý sa ešte 14. septembra r. 1915. dostal do ruského zajatia, teraz, 26. júla, prišla prvá karotka, ktorá bola písaná ešte m. r. 27. novembra.

Žila 101 rokov. Vo spišskom Viderniku 7. júla zomrela vdova Jozefová Barbasz, rodz. Maria Kolaczkovszky, v 101. roku života svojho.

Na cholere od 9. do 15. júla na území Uhorska zomrela jedna civilná osoba v peštianskej obci Čepel.

Smokovce. Tridsiatatretia kúpeľná listina Smokoviec (Šmeksu) vykazuje 2297 hostí.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédsky peší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánia; náhr. komp. = náhradná kompánia; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompániu, v ktorej patričný slúži. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí, že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Fischer Alfred res. poručík (Lőcse) 85. pp. hp. †, Husár Kornel rezervný poručík (Nyitra) 72. pp. 1 †, Adamov II. Ján (Bánk, Novohrad) 60. pp. 3 † (bol oznámený ako ranený), Adomik Ján (Felsőapáti) 14. hp. plukovný štáb, ranený a zajatý, Babič Jozef (Trencsénladány) 71. pp. 15, Babušiak Ján (Kralovany) 71. pp. 15, Baláž Pavel (Miava) 72. pp. 13, Baleško Jozef (Ipolyörs) 14. hp. 3. náhr. komp., ranený a zajatý, Benyo Jozef (Alsószalatna) 71. pp. 8 †, Serényi Ján (Lékér) 14. hp. 8 z., Beres Štefan (Ujbeszterce) 71. pp. 16 †, Bilik Franc (Szakolea) 19. jb. †, Böci Alexander 71. pp. 12, Boško Peter 9 hp., Bosenak Daniel 72. pp. 1, Bozóki Valentin (Ipolynyék) 26. pp. 14, Bračik Jozef (Liboresudvard) 71. pp. 10, Brako Ludvik (Ujbars) 14. hp. 1. náhr. komp., ranený a zajatý, Buc Adalbert (Bobró) 71. pp. 15, Buko Štefan (Vágrévfalva) 71. pp. 8 †, Buri Jozef (Csekej) 14. hp. 2. náhr. komp. z., Chmurik Štefan 71. pp. 11 †, Čačany Karol (Ürmény) 14. hp. 11, zomrel v ruskom zajatí, Čampai Bartolomej (Csehi) 14. hp. †, Červeňák Štefan (Felsőréväs) 67. pp. †, Cseres Štefan (Érsekújvár) 19. jb. 1 †, Cimborai Valent (Nagyudvar, st. trencianska) 71. pp. 5 †, Cucor Gejza (Andól) 11. jb. 5, Cupes Štefan (Trencsénselmec) 71. pp. 5 †, Debnár Juraj 71. pp. 15, Derer Štefan (Jánosgyarmat) 26. pp. 1, Drblik Karol 71. pp. 6. z., Drimala Anton (Nagyszombat) 72. pp. 14, Drobní Martin (Morvamogyoród) 72. pp. 13 †, Duba Ludvik (Garamszentgyörgy) 14. hp. 7 z., Faktor Šimon 71. pp. 12, Ferjanc Samuel (Felsőrakonea) 26. pp., bol zajatý, vrátil sa k pluku, Frolo Pavel (Dlhépole) 71. pp. 5, Gallo Mikuláš (Sztrecsény) 71. pp. 16, Gallo Štefan (Felsőszalatna) 72. pp. 12, Gallus Jozef (Jánoshegy) 26. pp., bol zajatý, vrátil sa ku pluku, Gažik Ján (Privigye) 15. hp., Graňa Michal 71. pp. 5, Gregor Ján (Zseliz) 14. hp. 7, ranený a zajatý, Guga Štefan (Felsőszücs) 72. pp. 9, Gultán Martin (Horné Bzince) 72. pp. 10, Hajčik Štefan (Boronás) 71. pp. 4. Z košického 9. honvédskeho pešieho pluku: Stanislovski Ján (Németlipese) 7 z., Sztas Štefan (Korompá) 7 z., Stramba Andrej (Alsómersze), Šariš 7 z., Suak Karol (Bártfa) 7 z., Tistyán Jozef (Luzsna) 7 z.,

Tökölyi Ján (Eperjes) 7 z., Tomčík Jozef Adalbert (Daróc) 7 z., Tomkó Ján (Lapospatak) 7 z., Ulični Peter (Szentpéter, Liptov) 7 z., Urvai Juraj (Hernádfalu) 7 z., Valak (Velski) Vazul (Meredély) 7 z., Vanyó Ján (Sebessalgó) 7 z., Varga Jakub (Bálpatak, Šariš) 7 z., Varhovski Andrej (Pécsujfalu) 7 z., Varšesky Ján 7 z., Vilk Alexander (Lucsvina) 7 z., Vilk Karol (Lucsvina) 7 z., Zeitlik Adalbert (Igló) 7 z., Žalinsk (?) Michal 7 z., Željónka Ján (Nagyecör, Spiš) 7 z., Žiha Albert 7 z.

Rebros Martin (Čaca) 71. pp., ranený a zajatý, Rendek Jakub (Kaszaróna) 71. pp. 10 z., Ribánski Jozef (Nagybéléc) 26. pp. †, Ribár Adam (Terhely) 15. hp., Schwartz Augustin (Jánosrét) 26. pp. †, Siko Franc (Dombelve) 71. pp. z., Šimon (Jančok) Jozef (Alsópalojta) 14. hp. †, Šipoš Jozef (Nemesgulacs) 14. hp. †, Skerkó Franc (Turzófalva) 71. pp. z., Skrenyó Michal (Gyökös) 43. pp. 1, Slezak Ján (Balassagyarmat) 29. pp., Sormann Štefan (Nyitralaszkar) 14. hp. †, Stencel Franc (Kunsvágása) 26. pp. 1. náhr. komp. †, Sulgán Ján (Ócsad) 71. pp. 4 z., Šuška-Sihelnik Štefan (Trencsénrákó) 71. pp. 1 z., Šušola Franc 14. hp. †, Samotni Ján (Morvamogyoród) 71. pp. z., Sandanus Štefan (Kunfalva) 71. pp. z., Szarvas Juraj (Kékkő) 29. pp., Sikora Matej (Mogyorómál) 26. pp. 14 †, Staňo Ján (Lednic) 71. pp. z., Stopka J. (Drétoma) 71. pp. z.

(Pokračovanie nasleduje.)

Listy z ruského bojišťa.

Richvaldský (Spiš) rychtár Šebastian Nedoroščík, z 39. honv. delostreleckého pluku, v svojej 26. júla datovanej karotke píše svojmu duchovnému: 28. číslo «Kreštan»-a som dostal. I jednu zaujímavú vec im pí-

šem: jako naši vetroplavci vífazne bojujú. 24. júla večer okolo ôsmej hodiny náš vetroplavec nepriateľského ruského vetroplavca rozstrielal na našom fronte, tak ho trafil, že sa na ňom lapil oheň; kým doletel na zem, to sa spálil v povetří. Takto Pán Boh trestá našeho nepriateľa. Možno to i v novinkách budú čítať.

Richvaldský podrychtár Ondrej Michna, z cis. a kráľ. 15. delostreleckého pluku, 31. júla píše svojmu duchovnému: Kartku, čo ju písali 18. júla, dostal som 25. eho aj «Kreštan»-a. Za čo im pekne dakujem. Boje tu sú veľmi prudké teraz. Boly už veľké bitky, ale tak jako sú tu teraz, to nie.

Richvaldský gazda Michal Duda, ktorý slúži teraz pri cis. a kráľ. 6-om korpsmunitionsparku, 31. júla píše svojmu duchovnému: Dávam im na vedomie, že dnes posielam s táborskou poštou štyri koruny: ja som dal 2 koruny a môj kamarát Szenderak zo Šariša tiež dve koruny, nech bude za nás oboch spievaná sv. omša slúžená. Dnes sme mali príležitosť i včera ku čítaniu, mali sme kedy, to sme čítali z tej knižočky, ktorú ráčili poslať Szenderakovi; veľmi dobrá a poučná je.

Spišsko-hafčanský gazda Ondrej Kromka z 32. jágerského bataillonu v svojej 28. júla datovanej karotke píše svojmu duchovnému do Richvaldu: «Kreštan»-a som dostal. Ja som — chvála Bohu — zdravý. Tu teraz niet nič tak nového. 24. júla náš eroplán sostrelil ruský. Kým dolu spadnul, zhorel. To že boli Francúzi s Rusami v ňom. Jeden kapitán skočil z neho, tí ostatní pohoreli. Tu čo oko zazre, všetko trávou zakvitnuté.

Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

5 halierov

(na 1. poštovú dopisničku) stojí Vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadosť pošle sa Vám bezplatne. ☐

Prvá dielňa hodin
Ján Konrad
cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1544. (Čehy).

Nickel alebo oceľové anker hodinky K 6, 7, 8. Hodinky pamiatky na vojnu nickel alebo oceľové K 11, 12. Armádne radium hodinky nickelové alebo oceľové K 12. Massívne strieborné Roskopf anker remontoir hodinky K 19, 20. Budičky a hodiny k postaveniu v najväčšom výbere a za lacné ceny. 3 rokov záruka na písmo. Zásielka s poštovou dobierekou. Žiadne riziko. zámena dovolená alebo návrat peňazí

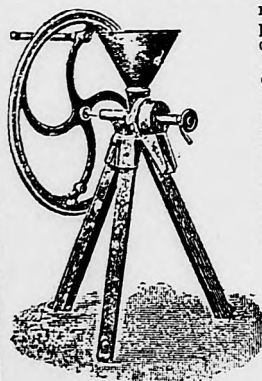
Bezplatne
na žiadosť každý dostane môj hlavný cenník,

ktorý obsahuje veľký výber každého druhu hudobných

nástrojov Žacke a koncertové husle K 8.60, 9.60, 10.80, 12.50, 16.50, 22.50, 28.50 a vyšej. Dobré harmoniky so školkou ku zdarma sebauku, dla veľkosti K 8.60, 10.50, 11, 15, 20, po K 150. Zámena dovolená alebo návrat peňazí. Zasiela s poštovou dobierekou

☐ vývozný dom ☐
Ján Konrad

cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1545.
(Čehy)

„TRIUMPH“ ručný mlynek,

najlepší a najlacnejší ručný mlynek je terajšej doby. Nevýhnutne potrebný je v každom hospodárstve pri krmení ošpaných a pri dochovávaní zvierat.

„Triumph“ ručným mlynkom mlieč možno každého druhu obilie na najhrubšie a ako múku najľahšie.

Tento mlynek vystrojený je vlastne na ručnú silu, ľahko ale aj na valec dá sa prestaviť. Dla ľahnosti šrotu cez hodinu somele 30—60 kg. Ačpráve upotrebit ho možno aj ku mletiu krúpov, jeho váha otnáša asi 50 kg. a rozposiela sa len po železnici.

Cena úplne vystrojeného mlyna v našom miestnom sklade v Ostihome 80 korún. Pri objednaní prosíme o poslanie 30 korún závdavku.

I kus stroja na drhnutie kukurice 6 korún.

Predáva

Jozef Marosi a Syn

veľký obchodný dom železného tovaru Esztergom 15.

Oznamy prijíma administracia

„Kreštan“

BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.

Makulatura papier

(starých novín papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov)
metr.cent po 12 K k dostaniu u vydavateľstva.